

Adroddiad Archwilio Cyfrifon – Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Blwyddyn archwilio: 2022-23

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2023

Cyfeirnod y ddogfen: 3850A2023

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mewn achos o dderbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Rydym yn bwriadu cyhoeddi adroddiad archwilio anghymwys ar eich Cyfrifon. Mae rhai materion i'w trafod cyn eu cymeradwyo.

Adroddiad Archwilio Cyfrifon

Cyflwyniad	4
Barn archwilio arfaethedig	4
Materion sylweddol yn codi o'r archwiliad	5
Argymhellion	6
Atodiadau	
Atodiad 1 – Llythyr Terfynol Cynrychiolaeth	8
Atodiad 2 – Adroddiad archwilio arfaethedig	12
Atodiad 3 – Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed	17

Adroddiad Archwilio Cyfrifon

Cyflwyniad

- 1 Rydym yn crynhoi'r prif ganfyddiadau o'n harchwiliad o'ch cyfrifon 2022-23 yn yr adroddiad hwn.
- 2 Rydym eisoes wedi trafod y materion hyn gyda Rheolwr Cyllid yr Awdurdod.
- 3 Ni all archwilwyr fyth roi sicrwydd llwyr bod cyfrifon wedi'u nodi'n gywir. Yn hytrach, rydym yn gweithio i lefel o 'faterolrwydd'. Disgwylir i'r lefel hon o fateroldeb geisio nodi a chywiro camddatganiadau a allai fel arall achosi i ddefnyddiwr o'r cyfrifon gael eu camarwain.
- 4 Rydym yn gosod y lefel hon ar £205k ar gyfer yr archwiliad eleni.
- 5 Mae rhai meysydd o'r cyfrifon a allai fod yn bwysicach i'r darlennydd ac rydym wedi gosod lefel fateroldeb is ar gyfer y rhain, fel a ganlyn:
 - £1,000 ar gyfer pecynnau cydnabyddiaeth, pensiwn ac ymadael uwch swyddogion; a
 - £5,000 ar gyfer trafodion a balansau cysylltiedig-parti, sef buddiannau ariannol a/neu swyddi dylanwad a ddelir gan uwch swyddogion ac aelodau, neu, gan eu teulu agos.
- 6 Mae'r amserlen ar gyfer cwblhau'r cyfrifon archwiliedig wedi'i nodi yn **Arddangosiad 1**.

Arddangos 1 – amserlen cyfrifon

Amserlen	
	<ul style="list-style-type: none">• Y dyddiad cau ar gyfer cwblhau eich cyfrifon oedd 31 Gorffennaf 2023.• Cawsom y cyfrifon drafft ar 19 Gorffennaf 2023.• Ein dyddiad cau ar gyfer cwblhau'r archwiliad yw 30 Tachwedd 2023¹• Rydym yn disgwyl i'ch adroddiad archwilio gael ei lofnodi ar 17 Tachwedd 2023.

- 7 Rydym bellach wedi cwblhau'r archwiliad hwn yn sylweddol eleni.
- 8 Yn ein barn broffesiynol, rydym wedi cydymffurfio â'r safonau moesegol sy'n berthnasol i'n gwaith; Aros yn annibynnol ar eich hunain; ac nid yw ein gwrthrychedd wedi cael ei gyfaddawdu mewn unrhyw ffordd. Nid oes unrhyw

¹ Nodiadau: Estynnwyd y dyddiad cau archwilio o ganlyniad i weithredu safon archwilio ddiwygiedig (ISA315) yn ogystal ag oedi cyn cwblhau gwaith archwilio 2021-22 yn ein safleoedd Llywodraeth Leol oherwydd mater technegol o ran prisio asedau seilwaith Llywodraeth Leol.

berthynas rhyngom ni a chi ein hunain y credwn a allai danseilio ein gwrthrychedd a'n hannibyniaeth.

Barn archwilio arfaethedig

- 9 Rydym yn bwriadu cyhoeddi barn archwilio ddiamedod ar gyfrifon eleni unwaith y byddwch wedi rhoi Llythyr Cynrychiolaeth i ni yn seiliedig ar yr hyn a nodir yn **Atodiad 1**.
- 10 Rydym yn cyhoeddi barn archwilio 'gymwysedig' lle mae gennym bryderon materol am rai agweddau ar eich cyfrifon; Fel arall, rydyn ni'n cyhoeddi barn anghymhwys.
- 11 Mae'r Llythyr Cynrychiolaeth yn cynnwys rhai cadarnhadau y mae'n ofynnol i ni eu cael gennych chi o dan safonau archwilio ynghyd â chadarnhad o wybodaeth benodol arall rydych chi wedi'i rhoi i ni yn ystod ein harchwiliad.
- 12 Mae ein hadroddiad archwilio arfaethedig wedi'i nodi yn **Atodiad 2**.

Materion sylweddol yn codi o'r archwiliad

Camddatganiadau heb eu cywiro

- 13 Mae dau o gamddatganiadau yn uwch na'n lefel ddibwys (£10k) ond yn is na materoldeb (£205k) a nodwyd gennym yn y cyfrifon, a drafodwyd gyda'r rheolwyr ond sy'n parhau heb eu cywiro. Mae'r rhain wedi'u nodi yn y paragraffau canlynol. Rydym yn gofyn i'r rhain gael eu cywiro. Os byddwch yn penderfynu peidio â chywiro'r camddatganiadau hyn, gofynnwn i chi roi'r rhesymau ysgrifenedig i ni.

Gwariant

- 14 Mae'r datganiadau ariannol drafft yn cynnwys gwariant o £10,184,000.
- 15 Nododd ein profion ar sampl o 10 trafodiad gwariant, cyfanswm o £101,559, gamgymeriad am anfoneb gwerth cyfanswm o £59,008 a oedd wedi'i gynnwys yn y datganiadau ariannol drafft fel gwariant 2022-23 ond nad oedd yr offer wedi'i gyflenwi ar ei gyfer tan 2023-24.
- 16 O ystyried bod gwall wedi'i nodi, gwnaethom ymestyn ein profion i brofi sampl o 3 thrafodiad gwariant, cyfanswm o £18,998, o'r un ardal gyfrif. Nododd y profion hyn gamgymeriad pellach am £3,900 ar gyfer yr un mater (gwariant a gofnodwyd yn 2022-23 ond yr eitemau a ddarparwyd yn 2023-24).
- 17 Dylai'r gwariant hwn (£62,908) fod wedi'i gofnodi fel Taliadau Ymlaen Llaw. O ganlyniad, mae Taliadau Ymlaen Llaw mewn Dyledwyr yn cael eu tanddatgan yn y datganiadau ariannol o £62,908 ac mae gwariant yn cael ei orbwysleisio gan £62,908.

- 18 Trafodwyd hyn gyda'r rheolwyr ond mae'n parhau heb ei gywiro, a gofynnwn i hyn gael ei gywiro. Os byddwch yn penderfynu peidio â chywiro'r camddatganiadau hyn, gofynnwn i chi roi'r rhesymau dros beidio â chywiro i ni.
- 19 Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys £36k arall o fewn y maes cyfrif hwn, nad ydym wedi'i brofi.
- 20 Mae'r datganiadau ariannol yn sylweddol gywir a hyd yn oed pe bai'r cyfanswm o £36k yn anghywir, byddai hyn yn parhau'n wir. Fodd bynnag, o ystyried nad ydym wedi profi'r balans hwn yn weddill, gallai fod camgymeriadau pellach o fewn y £36k a fyddai'n uwch na'n lefel ddibwys (£10k) ac felly adroddir am hyn am eich sylw fel camddatganiad heb ei gywiro.

Prydlesi

- 21 Mae'r datganiadau ariannol drafft yn cynnwys o fewn Nodyn 13 (Leases) balans o £2,823k mewn perthynas â'r isafswm taliadau prydles y gellir eu derbyn yn y dyfodol o dan lesioedd na ellir eu canslo yn y blynyddoedd i ddod.
- 22 Nododd ein profion ar y balans hwn wallau mewn dau o'r pum sampl lesioedd a brofwyd (nid oedd y gwerthoedd ym mhapurau gwaith yr awdurdod yn cytuno i'r lesioedd sylfaenol). Cyfanswm y gwallau hyn yw tanddatganiad o £203k. Mae swyddogion wedi diwygio hyn yn fersiwn archwiliedig y datganiadau ariannol (Atodiad 3).
- 23 Mae ein sampl wedi profi'r prydlesi mwyaf ac rydym wedi talu £2,669k o'r balans o £2,823k. Fodd bynnag, nid ydym wedi profi'r £155k sy'n weddill o'r balans, sydd, er nad yn faterol, o ystyried y gwallau a nodwyd, mae'n ansicr a oes gwallau pellach yn y boblogaeth sy'n weddill a fyddai'n cymryd gwerth gwallau uwchlaw ein lefel ddibwys ac felly adroddir am hyn am eich sylw fel camddatganiad heb ei gywiro.
- 24 Mae'r datganiadau ariannol yn sylweddol gywir a hyd yn oed pe bai'r cyfanswm o £155k yn anghywir, byddai hyn yn parhau'n wir. Fodd bynnag, o ystyried nad ydym wedi profi'r balans hwn yn weddill, gallai fod camgymeriadau pellach o fewn y £155k a fyddai'n uwch na'n lefel ddibwys (£10k) ac felly adroddir am hyn am eich sylw fel camddatganiad heb ei gywiro.

Camddatganiadau wedi'u cywiro

- 25 I ddechrau, roedd camddatganiadau yn y cyfrifon sydd bellach wedi'u cywiro gan reolwyr. Fodd bynnag, credwn y dylid tynnu eich sylw at y rhain ac fe'u nodir yn **Atodiad 3**.

Materion pwysig eraill sy'n codi o'r archwiliad

- 26 Yn ystod yr archwiliad, rydym yn ystyried nifer o faterion sy'n ymwneud â'r cyfrifon ac yn adrodd am unrhyw faterion arwyddocaol sy'n codi i chi. Mae un mater y mae angen i ni ddod i'ch sylw a nodir yn y paragraffau canlynol.

- 27 Mae ymgysylltu â swyddogion ag archwilwyr drwy gydol y broses archwilio wedi bod yn ddefnyddiol ac yn adeiladol ac wedi ein galluogi i weithio i ddatrys unrhyw ymholiadau a materion archwilio sy'n codi.
- 28 Fodd bynnag, nododd ein gwaith archwilio lefel fawr na'r arfer o wallau a arweiniodd naill ai at ddiwygiadau i'r cyfrifon a/neu angen i ni ymgymryd â gwaith archwilio ychwanegol a phrofion sampl estynedig.
- 29 Byddai adolygiad o'r gwiriadau sicrhau ansawdd sydd ar waith ar hyn o bryd yn helpu i sicrhau bod rhai o'r materion a'r gwallau hyn yn cael eu nodi'n fewnol cyn i'r cyfrifon drafft ddod i ben ac nid pan fydd archwiliad yn cael ei gynnwys.

Argymhellion

- 30 Nid ydym wedi nodi unrhyw argymhellion sylweddol i'w cynnwys yn yr adroddiad hwn. Rydym wedi nodi rhai meysydd lle mae lle i ddatblygu ymhellach, a byddwn yn adrodd ar y rhain ar wahân i'r rheolwyr i'w hystyried a byddwn yn gwneud cynnydd dilynol yn eu herbyn yn ystod archwiliad y flwyddyn nesaf.

Atodiad 1

Llythyr olaf o gynrychiolaeth

[Pennawd y corff archwiliedig]

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
1 Chwarter Cyfalaf
Stryd Tyndall
Caerdydd
CF10 4BZ

15 Tachwedd 2023

Sylwadau ar ddatganiadau ariannol 2022-23

Darperir y llythyr hwn mewn cysylltiad â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro (yr Awdurdod) am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023 at ddiben mynegi barn ar eu gwirionedd a'u tegwch a'u paratoi priodol.

Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl gwneud ymholiadau fel y tybiwn yn ddigonol, y gallwn wneud y sylwadau canlynol i chi.

Sylwadau rheoli

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau ar gyfer:

- paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer CIPFA ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig; yn benodol, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi barn wir a theg yn unol â hynny; a
- dylunio, gweithredu, cynnal ac adolygu rheolaeth fewnol i atal a chanfod twyll a chamgymeriad.

Gwybodaeth a ddarperir

Rydym wedi rhoi i chi:

- Mynediad llawn i:
 - yr holl wybodaeth yr ydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennau ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;

- gwybodaeth ychwanegol yr ydych wedi gofyn amdani gennym at ddibenion yr archwiliad; a
- mynediad anghyfyngedig i staff y gwnaethoch benderfynu bod angen cael tystiolaeth archwilio oddi wrthynt;
- canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall y datganiadau ariannol gael eu cam-ddatgan yn sylweddol o ganlyniad i dwyll;
- ein gwybodaeth am dwyll neu amheuaeth o dwyll yr ydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar yr Awdurdod ac yn cynnwys:
 - rheolaeth;
 - gweithwyr sydd â rolau sylweddol mewn rheolaeth fewnol; neu
 - eraill lle gallai'r twyll gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol;
- ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu amheuaeth o dwyll, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a gyflewyd gan weithwyr, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill;
- ein gwybodaeth am yr holl achosion hysbys o ddiffyg cydymffurfio neu amheuaeth o beidio â chydymffurfio â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol; a
- hunaniaeth yr holl bartion cysylltiedig a'r holl berthnasoedd a thrafodion parti cysylltiedig yr ydym yn ymwybodol ohonynt.

Mae dau gamddatganiadau heb eu cywiro yn y datganiadau ariannol. Mae effeithiau camddatganiadau heb eu cywiro a nodwyd yn ystod yr archwiliad yn amherthnasol, yn unigol ac yn y cyfanswm, i'r datganiadau ariannol a gymerir yn gyffredinol. Mae crynodeb o'r eitemau hyn i'w gweld isod:

- **Gwariant** – Mae Taliadau Ymlaen Llaw mewn Dyledwyr yn cael ei danddatgan yn y datganiadau ariannol o £62,908 ac mae gwariant yn cael ei or-ddatgan £62,908 o ganlyniad i ddwy eitem a oedd wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol drafft fel gwariant 2022-23 ond nad oedd yr offer wedi'i ddanfôn ar eu cyfer tan 2023-24. Mae'r Awdurdod wedi dewis peidio â diwygio hyn gan fod y swm yn is na'r lefel faterol a bennwyd ac rydym o'r farn bod ein triniaeth gyfrifyddu'n gywir ac yn unol â'r cynnig grant sy'n cefnogi'r gwariant.
- **Prydlesi** – Mae'r datganiadau ariannol drafft yn cynnwys o fewn Nodyn 13 (Leases) balans o £2,823k mewn perthynas â'r isafswm taliadau prydles y gellir eu derbyn yn y dyfodol o dan lesioedd na ellir eu canslo yn y blynyddoedd i ddod. Roedd profi archwilio'r balans hwn yn nodi gwallau mewn dau o'r pum sampl y gellir ei dderbyn a brofwyd (nid oedd y gwerthoedd ym mhapurau gwaith yr awdurdod yn cytuno i'r prydlesi sylfaenol). Cyfanswm y gwallau hyn yw tanddatganiad o £203k. Diwygiwyd hyn yn fersiwn derfynol y datganiadau ariannol. Mae Archwilio Cymru wedi profi'r prydlesi mwyaf ac wedi talu £2,669k o'r balans o £2,823k. Fodd bynnag, nid ydynt wedi profi'r £155k sy'n weddill o'r balans ac er nad yw'r cyfanswm hwn yn faterol, ni all Archwilio Cymru fod yn sicr nad oes camgymeriadau pellach o fewn y £155k a fyddai'n uwch na'u lefel ddibwys heb

brofion pellach. Mae'r Awdurdod wedi dewis peidio â diwygio o ystyried nad yw'r cyfanswm o £155k yn faterol. Mae'r Awdurdod wedi diwygio am gamgymeriadau hysbys yn y boblogaeth (£203k) ond mae'r £155k yn is na'r sylweddoldeb a heb brofi pellach nid yw'n glir a yw'r balans hwn yn cynnwys unrhyw wallau pellach. O ganlyniad, ni wnaed unrhyw addasiad o fewn y cyfrifon terfynol ond byddwn yn adolygu'r prydles i'r papur gwaith ar gyfer 2023-24 i sicrhau bod y rhain yn gywir.

Sylwadau datganiad ariannol

Mae'r holl drafodion, asedau a rhwymedigaethau wedi'u cofnodi yn y cofnodion cyfrifeg ac yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol.

Mae'r dulliau, y data, a'r rhagdybiaethau sylweddol a ddefnyddir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, a'u datgeliadau cysylltiedig, yn briodol i sicrhau cydnabyddiaeth, mesur neu ddatgelu sy'n rhesymol yng nghyd-destun y fframwaith adrodd ariannol cymwys.

Mae perthnasoedd a thrafodion parti cysylltiedig wedi'u cyfrif a'u datgelu'n briodol.

Mae'r holl ddigwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen eu haddasu neu eu datgelu wedi'u haddasu neu eu datgelu.

Mae'r holl ymglybiaethau a hawliadau gwirioneddol neu bosibl y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol wedi'u datgelu i'r archwilydd, wedi cyfrif amdanynt a'u datgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol cymwys.

Sylwadau gan yr Awdurdod

Rydym yn cydnabod bod y sylwadau uchod a wnaed gan y rheolwyr wedi cael eu trafod gyda ni.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb dros sicrhau bod y cwmni'n cadw cofnodion cyfrifyddu digonol.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb dros baratoi datganiadau ariannol gwir a theg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol cymwys. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol ar 15 Tachwedd 2023.

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd pob cam angenrheidiol i wneud ein hunain yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i gadarnhau ei bod wedi'i chyfathrebu i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Swyddog Adran 151

Dyddiad: 15 Tachwedd 2023

Llofnodwyd gan:

Cadeirydd Awdurdod y Parc
Cenedlaethol

Dyddiad: 15 Tachwedd 2023

Atodiad 2

Adroddiad archwilio arfaethedig

Adroddiad yr archwilydd annibynnol o Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn cynnwys y Datganiad Symud mewn Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifo sylweddol.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol sydd wedi'i gymhwyso wrth baratoi yn gyfraith berthnasol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglir a'u haddasu gan y Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-23.

Yn fy marn i, ym mhob agwedd faterol, y datganiadau ariannol:

- rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro ar 31 Mawrth 2023 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglir a'u haddasu gan y Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-23.

Sail barn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Endidau Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yng nghyfrifoldebau'r archwilydd dros archwilio adran datganiadau ariannol fy adroddiad.

Mae fy staff a minnau yn annibynnol ar Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i roi sail i'm barn.

Casgliadau'n ymwneud â mynd i bryder

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o'r sail gyfredol o gyfrifo wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith rwyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd materol sy'n ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu gyda'i gilydd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r Awdurdod i barhau i fabwysiadu sail bryder parhaus cyfrifyddu am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r adeg y mae'r datganiadau ariannol wedi'u hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn perthynas â phryder yn yr adrannau perthnasol o'r adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol ac adroddiad fy archwilydd ar hynny. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall sydd yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ac eithrio i'r graddau a nodir fel arall yn benodol yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn sylweddol anghyson â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu fel arall mae'n ymddangos ei bod wedi'i chamddatgan yn sylweddol. Os byddaf yn nodi anghysondebau materol o'r fath neu gamddatganiadau materol ymddangosiadol, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf i, yn seiliedig ar y gwaith rwyf wedi'i gyflawni, yn dod i'r casgliad bod camddatganiad materol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd am y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-23; a
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion yr wyf yn adrodd amdanynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth yr Awdurdod a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd mewn perthynas â'r materion canlynol, yr wyf yn eu hadrodd i chi, os, yn fy marn i:

- Nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- Nid yw cofnodion cyfrifeg digonol wedi'u cadw, neu ni dderbyniwyd ffurflenni sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad gan ganghennau nad ymwelwyd â hwy gan fy nhîm; neu
- Nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu.

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr esboniwyd yn llawnach yn y Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 55, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am:

- paratoi'r datganiad cyfrifon sy'n rhoi barn wir a theg ac yn cydymffurfio ag arferion priodol;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- Mae rheolaethau mewnol fel y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn penderfynu arnynt yn angenrheidiol er mwyn galluogi paratoi datganiadau cyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad;
- asesu gallu'r Awdurdod i [barhau fel busnes gweithredol](#), [datgelu fel y bo'n berthnasol](#), [materion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail barhaus cyfrifyddu oni bai bod y swyddog ariannol cyfrifol yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.](#)

Cyfrifoldebau'r Archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd ond nid yw'n warant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISAs (DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu gamgymeriad ac fe'u hystyrir yn ddeunydd os gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn achosion o ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau. Rwy'n dylunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellir uchod, i

ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau yn cynnwys y canlynol:

- Ymchwilio i reolwyr, archwiliad mewnol yr Awdurdod a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro sy'n ymwneud â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â deddfau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau twyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheuaeth neu honedig; a
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â deddfau a rheoliadau.
- ystyried fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll. Fel rhan o'r drafodaeth hon, nodais botensial ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: adnabod refeniw a phostio cyfnodolion anarferol.
- meithrin dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro, yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro.
- Cael dealltwriaeth o berthnasoedd parti cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau i ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu'r datganiadau ariannol a phrofion i ddogfennau ategol i asesu cydymffurfiaeth â deddfau a rheoliadau perthnasol a drafodwyd uchod;
- holi rheolwyr a'r Pwyllgor Archwilio ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosib;
- darllen cofnodion cyfarfodydd yr Awdurdod fel y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, a'i bwyllgorau;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrthdroi rheolaeth rheolaethau, profi priodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau a wnaed wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodion sylweddol sy'n anarferol neu y tu allan i gwrs busnes arferol.

Fe wnes i hefyd gyfleu deddfau a rheoliadau a nodwyd yn berthnasol a risgiau posibl i dwyll i bob aelod o'r tîm archwilio a pharhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn cael ei effeithio gan yr anhawster cynhenid wrth ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro, a natur, amseriad a maint y gweithdrefnau archwilio a gyflawnir.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd dros archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan yr Awdurdod Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o adroddiad fy archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilydd eraill

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch cwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio sylweddol ymhlith materion eraill, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Rwy'n ardystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
17 Tachwedd 2023

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd
CF10 4BZ

Atodiad 3

Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed

Yn ystod ein harchwiliad, gwnaethom nodi'r camddatganiadau canlynol sydd wedi'u cywiro gan reolwyr, ond yr ydym yn ystyried y dylid eu tynnu at eich sylw oherwydd eu perthnasedd i'ch cyfrifoldebau dros y broses adrodd ariannol.

Exhibit 2: crynodeb o'r cywiriadau a wnaed

Gwerth ycywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm dros gywiro
£319,000 (Effaith net Nil ar y datganiadau sylfaenol)	<p>Datganiad Fantolen a Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn</p> <p>Nododd ein profion ar gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd 2 Grantiau Cyfalaf (cyfanswm o £319,000) a dderbyniwyd ond nid oedd y cyfyngiadau ynghlwm â'r grant wedi'u bodloni ar ddiwedd y flwyddyn.</p> <p>Mae'r Cod Llywodraeth Leol yn ei gwneud yn ofynnol bod y balans yn cael ei gofnodi fel Grantiau Cyfalaf Heb ei gymhwyso.</p> <p>Diwygiwyd y datganiadau ariannol i symud y £319,000 o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i Grantiau Cyfalaf sydd heb eu cymhwyso.</p> <p>Ni chafwyd unrhyw effaith net ar y gwelliant hwn.</p>	I ddatgelu'r symiau yn gywir yn unol â'r Cod Llywodraeth Leol.
£203,000 (Dim effaith gyffredinol ar y datganiadau sylfaenol)	<p>Nodyn 13 – Prydlesi</p> <p>Mae'r datganiadau ariannol drafft yn cynnwys o fewn Nodyn 13 (Leases) balans o £2,823k mewn perthynas â'r isafswm taliadau prydles y gellir eu derbyn yn y dyfodol o dan lesioedd na ellir eu canslo yn y blynyddoedd i ddod.</p> <p>Nododd ein profion ar y balans hwn wallau mewn dau o'r pum sampl lesioedd a brofwyd (nid oedd y gwerthoedd ym mhapurau gwaith yr awdurdod yn cytuno i'r lesioedd sylfaenol). Cyfanswm y gwallau hyn oedd tanddatganiad o £203k.</p> <p>Diwygiwyd y datganiadau ariannol i gynyddu'r isafswm taliadau prydles y gellir eu derbyn yn y dyfodol o dan brydlesi na ellir eu canslo yn y blynyddoedd i ddod o £203k.</p> <p>Gan mai nodyn datgelu yw hwn, ni chafwyd unrhyw effaith net ar y datganiadau sylfaenol.</p>	I sicrhau cytundeb i'r dystiolaeth ategol.

Gwerth ycywiriad	Natur y cywiriad	Rheswm dros gywiro
<p>Amrywiol – datgeliadau am dâl (Dim effaith gyffredinol ar y datganiadau sylfaenol)</p>	<p>Nodyn 28 – Tâl Swyddogion Diwygiwyd nodyn 28 am y camgymeriadau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tâl gros i'r Prif Weithredwr wedi'i ddiwygio o £86k i £87k i gytuno i gofnodion ategol; • Mae cyfanswm y tâl ar gyfer Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cefn Gwlad, Cymuned ac Ymwelwyr wedi ei ddiwygio o £74k i £75k i gytuno i gofnodion ategol; • Diwygiwyd datgeliad naratif o'r setliad i'r swyddog a adawodd yr Awdurdod o £61k i £63k gan nad oedd yn cynnwys PILON (Talu yn lle Rhybudd) na Thaliad Gwyliau Blynnyddol; • Cynhwyswyd dyddiadau ar gyfer pryd y gadawodd y cyn Gyfarwyddwr Cynllunio a Chyfeiriad y Parc a chychwynnodd eu heilydd. <p>Gan mai nodyn datgelu yw hwn, ni chafwyd unrhyw effaith gyffredinol ar y datganiadau sylfaenol.</p>	<p>Datgelu ffigurau cydnabyddiaeth yn gywir ar gyfer uwch swyddogion.</p>
<p>£1,000 (Dim effaith gyffredinol ar y datganiadau sylfaenol)</p>	<p>Nodyn 32 Buddion Terfynu Nododd profion archwilio nad oedd PILON (Taliadau yn lle Rhybudd) wedi'u cynnwys yn y ffigurau yn y datganiadau ariannol drafft. Felly newidiwyd cyfanswm y Taliadau Terfynu o £34k i £35k. Yn ogystal, o ganlyniad i hyn, symudodd un cyflogai o'r llinell 'hyd at £20k' i'r llinell '£20k i £40k'.</p>	<p>I ddatgelu buddion terfynu yn gywir.</p>
<p>Amryw (Dim effaith gyffredinol ar y datganiadau sylfaenol)</p>	<p>Gwnaed nifer fawr o fân ddiwygiadau i'r datganiadau ariannol yn ymwneud naill ai â diwygiadau i ddatgelu gwybodaeth, newidiadau naratif, gwallau castio, cymharolau neu depos cyn y flwyddyn.</p>	<p>Sicrhau cywirdeb y datganiadau ariannol.</p>

Archwilio Cymru
1 Cwr y Ddinas
Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn testun: 029 2032 0660

Ebost: post@archwilio.cymru
Gwefan www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.